

Sopel'men

NESODDEN
HISTORIELAGS
ÅRSSKRIFT

2010

Innhold «Sopelimen» 2010:

Harald Lorentzen:

Lokalhistorisk veiledning.....3

Harry Berggren:

Frk. Laura Gundersen.....5

Christian Sonefeldt:

Kirken på Nesodden – en fabel.....9

Tore Granerud og Harald Lorentzen:

På kirkeloftet14

Stein Turtumøygard:

Den historiske hagen på To21

Åste Eggen:

En modig prest.....25

Arne Isachsen:

Kombinert trim-tur – bli kjent-tur i Bomansvik.....37

Lissbeth Ananiassen:

Rigmor E. Amundsen til minne.....42

Oversikt over Nesodden historielags styre, takk til
givere til Fundingrudhuset og bidrag til Sopelimen.....43

Redaksjonskomitè for «Sopelimen» 2010:

Styret i Nesodden historielag

Forsidebilde: «Østråt» – grosserer Bomanns bolig 1913-1917

Harald Lorentzen har besøk av Dines Axelsen som forsker på sin kones slekt. Her på det lokalhistoriske rommet kan han få tips og råd for å komme videre.

Lokalhistorisk veiledning

Nesodden Bibliotek har mange aktiviteter for publikum. En av disse er et rom fylt av lokalhistorisk materiale.

La meg nevne noe av det som publikum kan finne i hyllene:

- Nesodden Herred fra 1923, samt Nesoddens Historie bind 1-2-3
- Trykte folketellinger for 1865-1875 og 1900 for Nesodden
- Velhistorier fra Nesodden
- Akershus Amtstidende fra ca. 1890 – 1980 på Microfilm. Leseapparat står på rommet.

- Skipshistorie med alle Nesoddbåtene. En perm pr. båt.
- Slektshistorisk litteratur.
- Årbøker for Follo Museum fra starten til i dag.
- To datamaskiner med internett står til publikums rådighet

Hver tirsdag fra begynnelsen av september til begynnelsen av mai er det veiledning av Harald Lorentzen. Han hjelper besøkende med å finne trykte og nettbaserte kilder til bruk i

arbeid med lokalhistorisk stoff, eller slektsforskning. Det siste har blitt uhyre populært og på det lokalhistoriske rommet kan man få hjelp til å komme videre eller få ny vinkling på sitt slektsforskerarbeid. Dette angår også folk som søker opplysninger om slekt utenfor Nesodden.

På biblioteket kan man bestille fjernlån av bygdebøker eller andre lokalhistoriske skrifter fra steder utenfor Nesodden.

Foto: Nesodden bibliotek

Harald Lorentzen med lokalhistorisk kåseri på biblioteket.

Frk. Laura Gundersen, født 9/10-1887

Av Harry Berggren

Bildene er tatt på «Sluskestrøket» som var hennes betegnelse på området mellom Granerud og nordover til Fjellsskogen, før dagens Fjellkryss. Kjent som « Fillerya » helt lokalt – kunne skyldes at hun ikke alltid var spesielt strøkent kledd. Særlig nevnt med tilnavnet « hoppetitta » utover bygda. Det tilnavnet kan kanskje forklares med at hun ofte gjorde små brå bevegelser eller hopp når hun gikk. Og kasta ofte hodet i raske blikk når hun så rundt seg. Det var i allefall noe vi som barn mente. Uttrykket ble også brukt når en skulle karakterisere et kvinnemenneske negativt.

Hun kom til Nesodden før krigen. Skulle bo på Mellom-Granerud og blei henta på Fjellstrand brygge av Karl O. Granerud med hest og vogn. Da hun så kusken og kjøretøyet utbrøt hun: «Skal den lassaron der kjøre meg?»

Den og andre replikker skulle vise seg å bli en del av hennes varemerke.

Hun ble som overskriften

sier, aldri gift. Men hadde vært forlovet. Forlovelsen ble brutt. Det kan ha vært redningen for motparten, men ikke for Laura. Det ser ut som originaliteten slo ut i full blomst etter det. Og hun var sannsynligvis ikke arbeidsdyktig etterpå. Det er blitt fortalt at hun ofte gikk til Fjellstrand brygge for å se om forloveden mot formodning skulle dukke opp for å treffe henne. Laura hadde

god utdanning; kunne sju språk ! Hadde hatt stilling som bibliotekar.

Sin private status bemerket hun bl.a på følgende måte da hun kom inn i butikken til Ingvald Hokholt som tok imot henne ved å si: «Hva skal det være idag da, frk. Gundersen?» «Ikke bare frøken, men jomfru Gundersen» ble det kjappe svaret.

Første Holmenkolldag etter

På vei til butikken en sommerdag.

krigen dro flere fra Granerud-området med bussen for å se rennet.

Frk. Gundersen stilte opp, kledd i hullete langbukser; for med aviser, og hadde med seg ski! – Hun skulle jo på skirenn !

På Granerud ble det holdt møter for Bondekvinnelaget. Der ønsket hun å bli medlem, men da hun ikke hadde eiendom sjøl kunne hun ikke være medlem. Det falt henne tungt for brystet og hun kommenterte det med følgende replikk: – Fru Kilemo fra Fjellstrand har da ikke store steinrøysa, men hu får jo være medlem ! Da damene i laget en gang ankom Mellom-Granerud for å holde møte, tok Laura imot dem uti bislaget med følgende replikk: – Dere får være velkomne da – Fantepakk!

Grøvre uttrykk kunne hun også servere, ofte uten forvarsel, og da fikk hun engang korreks av gutten som vokste opp der og hørte henne fra sandhaugen hvor han lekte på gårdsplassen.

En godt kledd frk. Gundersen en aprildag før vinterbekledningen ble byttet ut.

Under krigen holdt det til tyske soldater nær ved og hun prøvde å sniklytte på hva de prata om. De kjente ikke til språkkunnskapene hennes.

Men en gang glemte hun seg bort. – Hun hadde som vane å ikke betale på bussen. Kom da ofte i krangel med sjåføren. Det kan også være bakgrunnen for at en tysk soldat sjikanerte henne voldsomt på bussen. Da sprakk det for henne, og hun ga ham skikkelig svar tilbake – på tysk!

Ellers var det ikke uvanlig at hun kom i kjekkel med folk.

Barna som vokste opp på den tida var ofte usikre og litt

redde for denna rare dama når de møtte henne på skoleveien. Men ei jente som bodde på Søndre Granerud har fortalt at hun hadde fått Startkjeks da Laura satt som hun ofte gjorde på en stein ved veien. Da hadde jenta også sett at den rare dama hadde pudder i ansiktet.

På gården der Laura bodde, bodde også en stund en gutt og hans mor. Mora til gutten var født på samme dag som Laura. På spørsmål om Laura skulle feire dagen sin, svarte hun med henvisning til guttens mor: – Jeg kan jo ikke feire dagen sammen med den svarthåra tausa der!

Det var et bryllup på gården der hun bodde som hun deltok i, og til manges forundring var hun pyntet som den flotteste dama. Hun var glad i musikk og kunne danse!

Unggutten på nabogården hadde moro av å skremme «hoppetitta» når hun gikk forbi. Han var født med pukkelrygg og det kan ha vært medvirkende til at hun lot seg skremme.

En gang hun kom forbi om morran løp gutten etter henne med låen han var i gang med. Da blei hun så redd at hun på hjemturen søkte hjelp hos en som bodde på «Sluskestrøket». Hun torde ikke gå alene forbi den «krokryggen».

Mat som hun ikke åt opp kunne bli liggende på rommet hennes, noen ganger litt for lenge. Når hun var ute ble det da hentet ut. Det var ikke uvanlig at hun hadde med seg mat som hun la i postkassa til dem som hadde hund eller husdyr ellers. Mange hadde en gris den gangen.

På Finstad, som ligger 2-300 m sør for nye Fjellkrysset hadde de også dyr under krigen, og Laura kunne komme innom der og kommentere den unge geitekillingen som sto og brekte når hun gikk forbi. Hun sa da til de som bodde der at de måtte se til å fore den «skylleslintra» der.

Endel mennesker i Fjellstrandområdet lot henne komme innom og sette seg. Da kunne det bli litt mat og en

prat. Noe mange la merke til var lyden av avisene hun hadde på seg som ekstra vern mot kulda – særlig i vinterhalvåret. Undertegnede kan huske en sur vårdag med vind som røska i såpass at det flagra ut deler av ei avis ut fra kåpa hennes. Avisene var god isolasjon mot fjellskjærene som hun ofte satt og hvilte på. Ei dame som bodde på Granlund som jente, – like øst for «Betaniatoppen», husker at hun var redd når Laura gikk forbi. Men kunne ikke la være å kikke på henne da hun hadde en fast hvileplass ved toppen. Der så hun at Laura kunne gjøre sitt «fornødne» i skaukanten. Og måtte surre på seg avisene før kåpa ble knappet helt igjen.

På slutten av 50-tallet flyttet hun til Frogn og blei sett ved bl.a. Ottarsrudkrysset.
Hovedkilder: Berit og Yngvar Granerud, Gunnar Marthinsen, Lulla Granerud og Arne Syversen. Fotograf: Frida Berggren.

Kirken på Nesodden – en fabel

Av Christian Sonefeldt

I 900 år har Nesodden kirke ligget på sin plass og kikket utover soknet og holdt vakt. I katolsk tid har kyrne beitet her, mens munk og nonne fredelig har sådd sine frø fra Sydeuropa utover Nesoddens solfylte enger, noe som har gjort honningen her spesielt god.

Korguttene vimset omkring kirkens alter med røkelseskar, mens prestene messet på latin. Hele Nesodden sokn har knelt

på det iskalde stengulvet og fremsagt sine bønner. For dem var en hvit hest et symbol på renhet og styrke.

Derfor ligger Nesodden

kirke der den ligger i dag. Tidene har skiftet og med dem både prester og skikker, men menneskene har bestandig vært de samme, så kirken har holdt seg på sin vakt og speidet utover soknet.

En dag har de kanskje bygget en mølle på gården her. Hva er du for en? har Kirken spurt. Jeg er en mølle. Man bygger mange slike nu for tiden. Jeg hjelper menneskene å kverne kornet til mel så de får sitt daglige brød. Det er da godt, har Kirken svart. Kan du hjelpe oss å få bønnen om vårt daglige brød oppfylt, så gjør du en god gjerning. Velkommen skal du være, mølle!

Arene har gått. Tidene har skiftet og skikkene med, men Kirken og Gudsordet har vært det samme. En dag innredet man et skolehus i bygden. Hvem er du? har Kirken spurt. Jeg er en skole, slike bygger man overalt nå.

Jeg skal fremme kunnskap i barn og voksne og gjøre dem til dugelige mennesker. Til nestekjærlige mennesker, formoder jeg? Naturligvis, har skolen svart. La barna og de voksne begynne dagen med en takkesang til Gud og en bønn og et ord om at vi er søsken i samme båt – avhengig av hverandres hjelp og forståelse i alt. Da hjelper du meg meget, har Kirken svart.

Arene gikk. Folket ble høyreist og rankere, tonen ble atskillig bedre mellom folk, både husmenn og fiskere reiste etter hvert hodet. Sangen lød sterkt og vakkert fra både kirke og skole.

En dag kom den første dampbåten stimende inn over Bundefjorden, og folk undret seg storlig over gnistene som føk fra skorstenen. Hva er dette for djevelens verk, har nok skysskaren nede i Kirkeviken tenkt, han som levet av å ro folk over

fjorden. Og strømkabler og telefontråder har etter hvert blitt strukket fra gåd til gård. En dag kom den første bilen andpusten til Nesodden etter å ha krabbet seg opp Nettetbakkene med sine tolv hestekrefter. Og folket samlet seg ikke lenger bare ved kirkebakken. Nå var det andre og mer interessante steder å møtes på.

Der nede ligger Steilene. I oldtiden har mang en skute senket flagget når de passerte forbryterne som hang på steilehjulene. Enkelte trodde at djvelen kom ut av sprekkene i fjellet der nede og hentet forbrytternes sjeler. Men selv ilden i helvetet var jo ifølge katolsk lære også en del av Guds rensende kjærlighet. For Han kan jo aldri oppgi noe menneske. Mang en sommernatt har dansen gått ved bålflammerne på Steilene og mang en jente har kastet seg ut i moroa og måttet

betale for det resten av sitt liv. Kirken og prestene har hevet sin røst mot det ville liv og alt brennevinet som fløt og de såre sinn og hjerter som led. Og Kirken har trøstet og truet fra sin prekestol.

En dag reiste folket et samfunnshus. Og hvem er du? Har Kirken igjen spurt. Vet du ikke det? Jeg er et moderne samfunnshus til møtevirksomhet. Folk trenger opplysning og kunnskap. Dessuten foregår det mange kulturaktiviteter. Folk må jo få lov å danse og more seg litt.

Jo – men de unge har da moret seg i 700 år i hjemmene her på Nesodden uten noe samfunnshus? Ja – men tidene forandrer seg, skjønner du. Er ikke hjemmene bra nok lenger, har Kirken forsiktig antydnet. Jeg kan ikke by deg velkommen før jeg ser hva du duger til. Nå – det er da heller ingen som har bedt deg by velkommen her i bygden.

Du har ikke mer å si enn vi andre. Du glemmer visst at det heter ikke sokn lenger, men kommune.

Kirken tiet saktmodig – og ventet. Den har tid til det, for Kirken skal ikke dø. Og den så politikere og stortingsmenn, lærere og prester og mange andre holde foredrag og opplyse folket. Kultur og musikk gjorde folket lydhøre for Kirkens tidløse og evige budskap – på sin måte. Det er da sannelig ikke så galt dette her, det kan være det på noen områder går bedre derover i samfunnshuset enn hos meg, har Kirken tenkt. Men den opplevet også stjerneklare netter som før hadde vært omgitt av ro og stillhet. Da hadde Kirken ligget og snakket med alle de døde som lå omkring den og som nå eide en uforgjengelig glede og fred. Nå hørte den også høye rop og popmusikk bryte nattens skapende taushet.

Nå kan du stå der, umoderne og gammelt skrammel som du er !

Kirken ble fåmælt. Det kunne være netter da den ropte over til gamle Gjerdarud kirke på Svartskog, eller til Ljan og Nordstrand om kirkene der kunne forstå dette her. Så fortalte Gamle Aker kirke i Oslo at mye av det stammet fra blant annet Grundtvig og Darwin – og da falt Nesodden kirke i dype tanker.

En dag sto et misjonslokale her ute. Og hvem er du? har Kirken igjen spurt. Jeg er misjonshuset. Jeg er kommet for at de hellige skal vinne seir. De hellige, de er jo hos meg! har Kirken svart. Hos deg er rubb og stubb! har misjonshuset svart. Alle mennesker skal omvendes! Skal de stå på hodet, da? har Kirken svart. Du er for gammel, du er ikke bra nok !

Jamen, er jeg ikke bra nok – hvorfor river dere meg da ikke ned, har Kirken svart.

En mørk vinternatt kom Jesus gående gjennom Nesodden sokn. Han hadde vært på visitas på gamle Gjerdarud kirkested og hadde gått på vannet over fjorden omtrent der Nesoddbåten gikk under krigen. Nå skrittet han opp fra gamle Presteskjær brygge og gikk rolig tvers igjennom den stengte døren inn i kirken og satte seg i en av benkene. Ingen så ham. Lenge satt han og så på den gamle albertavlen, med bilder av den kamp han hadde ført i Getsemane på menneskenes vegne – mens disiplene sov. Og han nikket. Han så på lese-pulten. Der har gamle fru Johnsen stått, tenkte Jesus, og lest både dagens tekst og kunngjøringer – i hvit bluse, trekvart langt, sort skjørt og sorte silkestrømper. Og på prekestolen har både gamle Asbjørnsen, Smith og Aagaard holdt gode preker. Synd ikke Henrik Wergeland ble utnevnt, han kunne ha frisket

opp mangt her ute, har Jesus tenkt. Og her har folk sittet i 900 år i lyst og nød, i krig og fred – og her sitter de hver søndag ennå! Så har Jesus reist seg, nikket og sagt høyt for seg selv: Du er god nok i 900 år til, du gamle Nesodden kirke! Og enda 900 – ja så lenge jorden står! Og ute på kirkebakken har Jesus reist sine hender over de døde som sover i sine graver og over barna og de unge som skal skape fremtiden – over skole og kommunehus og hele Nesodden prestegjeld med ordene:

Herren velsigne deg og
bevare deg! Herren la sitt
ansikt lyse over deg og være
deg nådig! Herren løfte sitt
åsyn på deg og gi deg fred!

Og alle englene på Nesodden har jublet med! Så har Jesus gått over til de andre kirkene i Follo.

Fritt etter Kaj Munk

PÅ KIRKELOFTET

Av Harald Lorentzen og Tore Granerud

Et kirkeloft kan brukes til så mangt. Dette gjelder også loftet i Nesodden kirke, selv om trappa opp der er så bratt at den ikke egner seg for transport av store og tunge ting. Mange forskjellige ting har utvilsomt vært lagret der oppe i løpet av alle de årene kirken har eksistert, men det er tre «lagervarer» som har vært mest omtalt, også i litteraturen om kirken:

Mynter:

I forbindelse med restaureringen av kirken i 1956-1960 ble det funnet 63 gamle mynter under gulvet. De aller eldste myntene er såkalte brakteater fra 1200-tallet, og funnet er beskrevet i boka «Nesodden kirke – et gammelt hus». Myntene ble først i en årrekke lagret på kirkeloftet, men er nå for lengst overlatt til Oldsakssamlingen. Verdien av myntene er utvilsomt meget høy i myntsamlermarkedet, men de er naturlig nok ikke til salgs.

Englene på altertavlen:

De fleste av oss har vært innom Nesodden kirke fra tid til annen over årene, og vi har beundret den vakre altertavlen og englene som ligger godt avslappet på toppen av tavlen. Under en ombygning som ble foretatt i kirken på 1860-tallet ble englene fjernet, på grunn av at taket i koret ble senket. Englene ble da båret opp på kirkeloftet og oppbevart der. Også selve altertavlen ble fjernet, men den ble neppe brakt opp på loftet. Altertavlen ble satt på plass

igjen i 1920, og noe senere ble også englene funnet igjen på loftet og de fikk tilbake sin rette plass på toppen.

Våpen og ammunisjon:

Under den 2. verdenskrig var Lars Bakke Asbjørnsen sokneprest på Nesodden. Han engasjerte seg sterkt for hjemmestyrkenes kamp mot de tyske okkupantene. Hjemmestyrkene hadde behov for å skaffe seg et sikkert gjemmeded hvor de kunne oppbevare våpen og ammunisjon, det ville selvsagt være ytterst beklagelig og direkte livsfarlig hvis tyskerne skulle finne dette. De snakket med sokneprest

*Sokneprest
Lars Bakke
Asbjørnsen.*

Asbjørnsen. Han så at kirkeloftet var en plass hvor våpnene kunne lagres, og hvor det var lite sannsynlig at tyskerne ville dukke

opp. Derved var avtalen om lagerplass inngått. Og tyskere kom ikke på besøk der oppe.

Hva lagres nå?

Med denne bakgrunn om ting som har vært lagret på kirkeloftet tidligere, var det ganske naturlig for enkelte av oss i Nesodden historielag å spørre oss hva som nå ligger lagret oppe på dette loftet. I full forståelse med kirkeverge beveget vi oss derfor opp trappene til kirkeloftet. Vi fant dessverre verken penger eller ammunisjon, ikke en gang engler fant vi. Men vi fant likevel ting av interesse. Noe kunne vi finne opprinnelsen for, men ikke alt. Vi vil gjerne fortelle om dette, i den utstrekning vi har informasjon.

Knap og vindfløy:

Det er omtalt i boka «Nesodden kirke – et gammelt hus» at en «knap og en vind-fløy» ble funnet

*Rådmann
Muller
fortjente
utvilsomt
litt flagging
som takk for
god støtte.*

på kirkeloftet i 1920. Den ligger der fortsatt. Den bærer initialene P.P.S.M. og I.I.S.L. og dette er initialene til rådmann Peder Muller og hans stesønn. De var de største økonomiske bidragsytere til en omfattende oppussing av kirken i årene 1704-1707. Tårn, tak og treverk ble satt i stand og byggmester Lorentz la også nytt furugulv i kirken. Alle vinduer og vindusrammer ble pusset opp og korvinduet ble utvidet. Som takk for den

svært betydelige økonomiske støtten til arbeidet, ble vindfløyen festet til kirkens spir. Den bærer for øvrig også årstallet 1707. Vi kjenner ikke til når vindfløyen ble flyttet fra spiret og inn på kirkeloftet.

Kors – Ordfører Johan Mortensen:

Så fant vi et kors omgitt av en vakker krans. Korset er teksten «Til Ordfører Johan Mortensen – Fra Nesodden og Oppedgård kommuner».

Johan Mortensen Sandaker ble født i Son i 1855. Han kjøpte i 1882 Søndre Sandaker av Ole Abrahamsen for kr. 5000. Dette er gården som lå sør for det nåværende «gartneri-Sandaker», men som ikke eksisterer som selvstendig bruk lenger. Mortensen var gift med Anne Baltzersdatter Flateby, så han hadde tilknytning til området. Han ble kjent som en driftig gårdbruker og interessert kommunemann, og var mye med i styre og stell på Nesodden. Han ble valgt til ordfører i 1904, møtte på amtstinget i 1905, men døde senere samme år. Gården ble deretter overtatt av hans sønn Pauli Mortensen. Kors og krans ble nok brukt til dekorasjon på graven hans. Uttrykket «Fra Nesodden og Oppedgård kommuner» viser at de to kommunene den gang ble styrt som en kommune (på Nesodden liker vi best å si at Oppedgård var

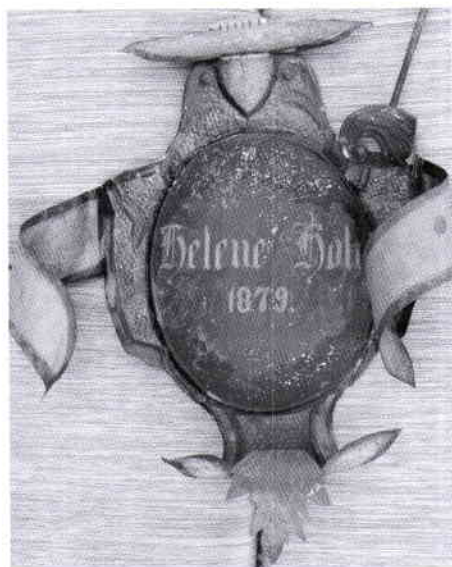
Nesodden og Oppedgård kommuner hedrer sin ordfører ved hans bortgang.

underlagt Nesodden). De to kommunene skilte lag i 1915.

Gravpyrd – Helene Holt:

Helene Nilsdatter Holt ble født i 1820 og døde i 1879. Hun var gift med Andreas Holt som var født i 1813 og levde til 1894. I 1861 ble han eier av gården Øvre Røer og beholdt gården til 1892. Han var en meget aktiv mann, var kirkeverge og medlem av kommunestyret i flere år. Helenes og Andreas' sønn Konrad, født i 1858, overtok gården etter sine foreldre

i 1892 og beholdt den til 1910. Da solgte han den til sin søster, altså Helenes og Andreas' datter Hilda. Hun hadde i 1871 giftet seg med Mathias Røer, student Paul Røers sønn. I 1910, da hun overtok Øvre Røer, var hun blitt enke, men eide fortsatt gården Nedre Røer etter sin mann. Derved var Nedre og Øvre Røer igjen blitt samlet på en hånd. Hilda og

Farvel med en kvinne som skulle bli stammor for en rekke kjente nesoddinger.

Mathias fikk flere barn, bl.a. o.r.sakførerene Harald og Thorleif Røer. Harald Røer fikk også flere barn, mest kjent i dag er Paul, Arne og Jan Røer.

Gravpryd – Elise Skoklefald:

Elise Marie Michælsdatter ble født i 1824. Hun giftet seg med Carl Olsen, som var sønn av Ole Nielsen og som var oppvokst på Østre Skoklefald. Han kjøpte imidlertid gården Vestre Skoklefald i 1858 av fullmektig Johan Randulf Bull. Elise og Carl bosatte seg på denne gården. Elise ble boende på gården til sin død i 1879 mens Carl bodde der til 1883. Han levde til 1898. Carl Olsen overdro i 1883 gården til sønnen Martin Carlsen for 21000 kroner. Martin ble en meget aktiv mann på bygda og var medlem av herredstyret og hadde andre tillitsverv.

Kors – Anne Karine Jensen Lund:

Anne Karine Jensen Lund ble født i 1853, to dager før julaften. Hun giftet seg i 1876 med Severin Jensen. Severin skaffet seg en allsidig yrkes-praksis gjennom livet. Han begynte som 14-åring å seile med en jakt, og holdt på med dette i 5 år. Deretter var han fraktemann på egen jakt i 15 år, og så ble han forretningsfører for

Ett kors til minne om et langvarig ekteskap med en allsidig mann.

Et farvel til hustru og mor?

Irgens Bruuns Isforretning i Blylaget. I 1891 deltok han aktivt i stiftelsen av Nesodden Telefonselskap A.S. Han ble var først montør, så bestyrer av telefonselskapet og han etablerte også sin egen landhandel. Virksomheten var så omfattende at han sikkert hadde problemer med å rekke over alt sammen. Vi antar at også Anne Karine måtte delta aktivt, i første rekke i landhandelen. Anne Karine Jensen Lund som

fikk sitt gravsted prydet med det korset som nå ligger på kirkeloftet, døde i 1928.

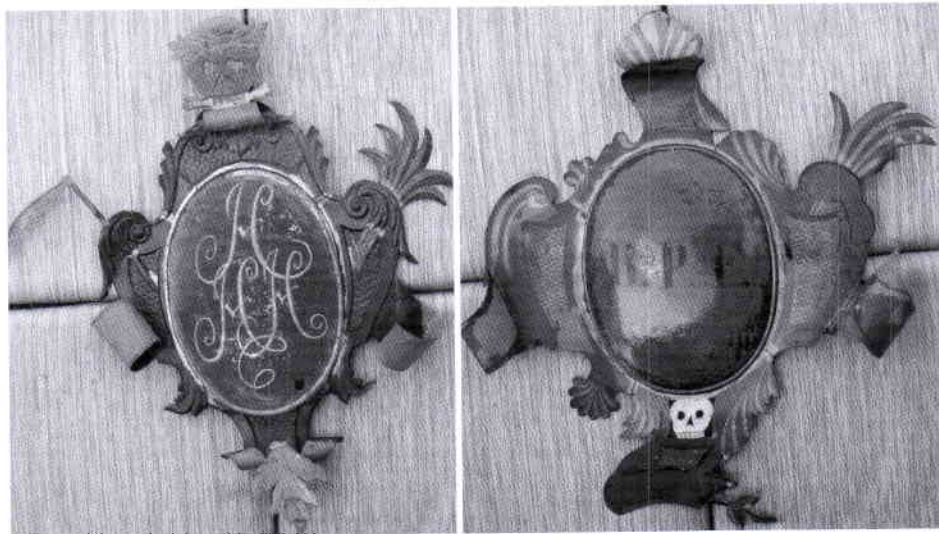
Gravpryd med initialer HHH og BPL:

Disse to gravdekorasjonene har vi ikke vært i stand til å finne opprinnelsen for. Selve dekorasjonene er interessante. HHH's dekorasjon bærer en ljå, hvorfor det? Det er sannsynligvis et symbol på død. Og den har et hode på toppen som vi i det minste kan stusse på. Det

er vanskelig å bedømme ansiktsuttrykket!

Også BPL's dekorasjon har et hode på seg, men dette hodet sitter i underkant av dekorasjonen. Det ser temmelig spesielt og noe skremmende ut, også dette skal vel symbolisere døden .

Dette var det vi fant på kirkeloftet en mandag formiddag.

Gravornamenter for ukjente personer.

Den historiske hagen på To

Av Stein Turtumøygard

Etter at Fundingrudhuset var gjenreist på To gård i 2007, besluttet Nesodden Historielag å starte et nytt prosjekt: Vi ville etablere en historisk hage, for å skape en tidsriktig ramme rundt det gamle huset. Nesodden Hagelag og Nesodden kommune ble kontaktet, og begge var meget positive til å samarbeide med oss om dette.

Vi besluttet at den historiske hagen skulle ha trær, busker og blomster som var vanlige omkring 1850. Og for å fremheve lokalhistorien, reserverte vi

en del av hagen til vekster fra gamle husmannsplasser på Nesodden.

Hagen gror frem

Vi startet arbeidet våren 2008. Takket være Nesodden

Hagen ble anlagt sommeren 2008.

Den historiske hagen på To i oktober 2010.

kommune ble området ryddet, og det ble tilkjørt flere lass med jord. Kommunen sørget også for singelgang langs husveggen.

Det var stor stas da de første staudene kom på plass foran inngangsdøren, og deretter anla vi plen på nordsiden av huset. På sørsiden startet Hagelaget utviklingen av

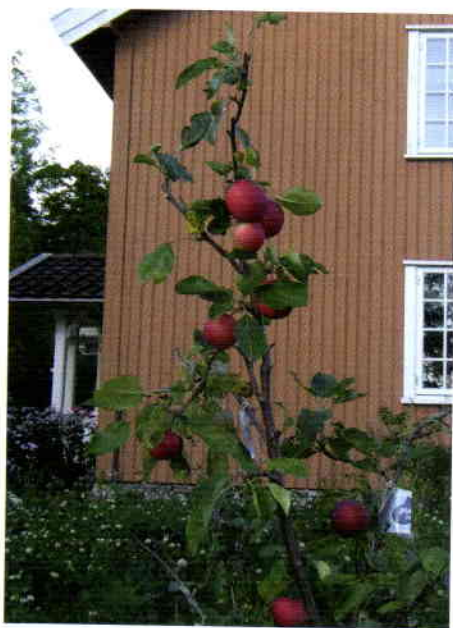
Urter fra husmannsplasser.

en urtehage, med mystiske, medisinske og magiske urter. Og i løpet av høsten hentet Historielaget busker og stauder fra husmannsplassene Løkka, Nedre Roligheten, Dammyra, Vestbråtan og Kallestad. Disse plantet vi vest for huset, og de ble merket med art og opprinnelsessted.

Hagen gror igjen

Hagen vokste, plantene trivdes og hagen var full av historie og magi. Men aller best vokste ugraset, så utpå våren 2009 var magien borte, og det samme gjaldt hagen. Da høsten igjen kom, ble gartner Pedersen engasjert. Han ryddet opp i villniset. Så ble planter og busker igjen satt ut, og Den historiske hagen utkom i versjon 2.

Vi var alle meget fornøyde da snøen smeltet i 2010. Et eld-gammelt epletre fra Sørby ble podet på ny grunnstamme og plantet nedenfor urtehagen. Den historiske hagen lå pen

Anne og Karsten Ervik har podet et gammelt epletre fra Sørby.

og velstelt, med mye udetonert vekstkraft. Så gikk sommeren. I august kunne forbipasserende studere en velutviklet norsk ugrashage, med frydefull og naturlig livsutfoldelse. Hva kunne vi vel si? En trøst var det at epletreet allerede bar frukt.

Hagelaget skred til verket, og i september dukket Den historiske hagen igjen frem fra glemselen. Nå har vi gjort

avtale med uteskolen, som har lovet oss å klippe plenen hver gang det trengs. Og det trengs.

Neste år planlegger vi flere husmannsplass-busker. Plenen nord for huset skal få steinbord og benker. Kanskje

får vi hellene på plass. Og kommunen har planer om en tidsriktig do – med hjerte i døren. Vi ønsker alle hjertelig velkomne til Den historiske hagen på To.

Astrid Otterstad og Jana Olsen seirer over villniset.

EN MODIG PREST

Av Åste Eggen

Lars Bakke Asbjørnsen ble ordinert som sogneprest i Nesodden 28. november 1937.

I tillegg til prestetjenesten i vår kommune ble han bedt om å ta på seg oppgaven med å være feltprest for soldatene som var stasjonert på øyfortene i Oslofjorden, spesielt på Bolærne øst for Nøtterøy og på Rødøy (Rauer), som ligger nærmere Fredrikstad.

Denne oppgaven medførte at han i begynnelsen av april 1940 befant seg på Rauer. I sin bok «Under splittflagget», utgitt i 1945 og med et forord av ham selv, datert 19. juni 1945, beretter han om hvordan han på nært hold opplevde angrepet fra den tyske krigsflåten som kom inn Oslofjorden 8. og 9. april.

I 1954 ble verket «Norges sjøkrig 1940-1945» utgitt på

Gyldendal forlag. I bind II er beskrevet meget nøyaktig forløpet av de militære operasjonene i Ytre Oslofjord – med bakgrunn i offisielle militære dokumenter. Det er interessant å se at presten Asbjørnsens erfaringer på Rauer stemmer fullstendig med de militære fakta, helt ned til informasjonen om at Rauer fort overga seg ved

å heise en hvit soldatskjorte på en lekte – noe hvitt flagg hadde nok ingen tenkt på. Boka hans er ikke oppgitt som kildemateriale..

Som følge av konflikten mellom kirkens menn og statsmaktene om hvordan kirkens oppgaver skulle forstås og forvaltes under okkupasjonen, valgte de norske biskopene å nedlegge sine embeter i slutten av februar 1942. Like før påske gjorde prestene og de fleste prestene det samme, men mange av dem fortsatte prestegjeringen i det skjulte.

Asbjørnsen fikk lov til fortsatt å bo i prestegården og arbeidet bl.a. som lærer i religion på den den gang nystartede Nesodden realskole.

Det fremgår av boka hans at han også var opptatt av motstanden mot okkupantene måtte fortsette, om i det skjulte, han skriver på s. 201:

«Det var likevel noe av vårt gamle forsvar som ikke var tilintetgjort, og det var viljen og motet. Derfor fortsatte der et militært arbeide i det skjulte. Menn som ikke kunde oppgi kampen for fedrelandet hadde allerede i lang tid arbeidet med hemmelige militære organisasjoner. Slike menn levet selvfølgelig med livet i hendene og måtte vise den største forsiktighet. En gang imellom hendte det at de møttes med kirkens menn.»

Derfor kan man forstå at han «fikk hetebølger over hele kroppen» da han ble oppmerksom på noen tyske offiserer som steg ut av bilene sine og så seg om rundt kirken. Hadde de kommet på sporet av de 5000 patronene som lå gjemt på kirkeloftet under kalkstøv, sagflis og takstensbrokker? Heldigvis hadde de ikke det, de var mer interessert i skiltet i veikrysset.

Med hensyn til patronene anså presten at de var det frie Norges eiendom, de var berget unna tyskerne i 1940 og gjemt i et hus vest på Nesodden, men trengte et sikrere gjemmed. Og da var kirken tilfeldigvis åpen en natt for dem som syntes de kunne ha et ærend der.

En av Asbjørnsens prekener, holdt 28. juni 1942, avstedkom en del brudulje. Den ble holdt i tilknytning til den protesten som ble lest opp i kirkene den dagen to prester med bakgrunn i NS ble ordinert til «biskoper». Mot slutten sier han bl.a.:

«Kanskje den nye såkalte biskop i Oslo vil komme hit på visitas. Det må han så inderlig hvis han har lyst. Men så lenge jeg er prest i Nesodden menighet, skal jeg love ham en stengt kirkedør og en stengt prestegård, og til brevene hans en temmelig rummelig papirkurv.»

Denne prekenen var blitt mangfoldiggjort og distribuert til interesserte – og kommet myndighetene i hende. Mange advarte presten; «dette går aldri bra». Og Asbjørnsen regnet med at det var slutt på friheten når det kom melding om en rekommandert forsendelse eller en bil stoppet utenfor prestegården om natten eller i tidlige morgentimer. Men – det viste seg heldigvis alltid å være blind alarm.

Noen tid tidligere hadde Asbjørnsen latt en høytstående offiser i all hemmelighet gå til alters alene – før denne skulle prøve å slutte seg til de allierte norske styrkene. Det kunne være fristende også for presten å slutte seg til disse styrkene som feltprest. Men med kone og fire barn var dette vanskelige bestemmelser å ta. Hvordan ville deres liv i så fall bli? Ville de klare å komme over grensen til Sverige? Etter lange og mange overveielser

forble Lars Bakke Asbjørnsen i sin menighet, den trengte ham, og han ønsket ikke å svikte den.

I kapitelet «Så ble det månelyst» beretter Asbjørnsen levende og til dels humoristisk om de viderverdigheter som oppsto da bilen han hadde fått beholde forsvant, og hvordan han tok den tilbake.

Sentraladministrasjonen ville ha opplysninger om bilbestanden i landet, og presten fikk streng beskjed om å fylle ut et skjema om sin bil. Asbjørnsen lot være å svare, for en bil var ikke så lett å gjemme unna når «de» hadde den på papiret. Men hva skulle han gjøre videre? Jo – det måtte gå an å få ødelagt gearet på en eller annen måte, så bilen ble kjørt på verksted! Der ble den stående en ukes tid. Samtidig hadde han som prest behov for å være i beredskap og kunne rykke ut raskt, og

for å få ny utrykningstillatelse måtte han kunne bevise at bilen var i full stand. Altså: Ingen ødeleggelse av gear, og utrykningstillatelse var tingen. Men før han kom så langt, ble han oppsøkt på realskolen av en politimann som meddelte at bilen hans, en forholdsvis ny Ford 1938, skulle rekvireres og utleveres fra verkstedet. Asbjørnsen måtte imidlertid – på verkstedets forlangende – gi sitt samtykke. Så han «ruslet oppover til verkstedet som lå like i nærheten» (høyst sannsynlig Urianstads Karosseriverksted på Fjellstrand), overlot kjøretøyet tydelig motvillig til okkupasjonsmakten, så bilen med nummerskilt C 13123 forsvinne oppetter bakken og «ruslet langsomt ned til skolen igjen». Det ergret ham at bilen var borte, men han følte seg temmelig flat fordi han hadde tapt det han kaller et spill. «De svina hadde vært for raske for meg», skriver han.

Kvelden etter kom hans eldste sønn, fjortenåringen Odd, hjem i full fart. Han hadde vært på kino på «Ekelund» og sett farens bil stå utenfor kinolokalet med to menn og to damer oppi. Da før den «dramatiske ånd» i presten. Han tok bilens reservenøkler, kastet seg på Odds sykkel og trakk i vei. På veien møtte han to av de andre barna sine, som hadde ventet utenfor «Ekelund» for å se hva som skjedde videre. En av mennene hadde låst bilen, og de 4 gikk inn til kinoforestilling, fortalte de. Sykkelen ble overlatt barna, og Asbjørnsen gikk siste stykket til fots.

Med tanke på at han visste at neste forestilling het «Gøy på landet», vokste harmen i ham. Hvilken rett nektet ham, som trengte bilen for å «gjøre sin plikt mot syke og døende mennesker som trengte ham på korteste varsel, men som tillot andre å bruke prestens

bil til å kjøre på kino med damer...!» Dette måtte han ordne opp i, og om det så sto tjukt av folk rundt hele Ekelund, skulle han være mann for å ta bilen.

Og det gjorde han. Han låste den opp, satte den i gir og lot det stå til – sørover mot Hasle. Det gjaldt å komme seg unna så stille og ubemerket som mulig, så han slo ikke lysene på. Og han måtte være rask, komme seg unna i god tid før forestillingen var slutt. Kjøretillatelsen på frontglasset tilsa at det var noen som hadde lov å kjøre som hadde tatt bilen, men hvem ?

I første veikryss – som må være ved Hasle – tok han av en sidevei til høyre, den veien vi i dag kaller Burmaveien. Kvelden var månelys, men denne veien var «bakket og kronglet, med skog på begge sider» og her var det liten hjelp å få av månen. Ikke ville han sette på lysene nå heller, selv om han da kunne

Flyfoto (fra 50-årene) fra Fundingrudveien («Burmaveien») m/gamlehjemmet på Gulstad, som presten passerte med slokte lykter.

kjøre fortere, for lysene kunne jo røpe hvor han kjørte dersom noen var etter ham. Endelig kom han fram til «hovedvegen lenger vest, som går nordover og hjemover» (i dag Midtveien mot Fjell). Siden alle på Nesodden kjente prestens bil, valgte han å sette på fullt fjernlys hver gang han så en skikkelse på veien, for så å slokke dem helt etter passering. Det bød

ham imot «å amputere alle former for hensynsfullhet, men hva skal en gjøre ? Og så demrer det for meg hvordan forbrytere blir harde. Det er noe som heter å være tvunget av omstendighetene. Omstendighetene er sannelig ikke å spøke med. Og nå synes jeg min egen situasjon begynner å minne uhyggelig om en kriminalroman.»

Da Asbjørnsen oppdaget

at det sto folk i veikrysset hvor han skulle svinge inn til tunet på prestegården, slo han på parkeringslysene, kjørte langsomt nordover, tok sideveien ned mot fjorden ved Torget bensinstasjon og stoppet. Hva nå ? Han ventet en stund, startet bilen uten å slå på lysene og kjørte sørover igjen, mot prestegården. Han svingte ikke inn på gården, «men suser forbi, ned en øde sideveg mot fjorden. Her fortsetter jeg langs sjøen et stykke på en smal, humpete veg, kjører opp på en gammel gressvoll og setter bilen inne i et kratt i skogen». Og ruslet hjemover.

Fru Asbjørnsen og barna hadde ventet på ham og sett bilen forsvinne ned mot Presteskjær. Hun var helt imot at bilen skulle gjemmes i skogen. Så han fullførte sin første tanke: kjøre bilen inn i garasjen når folk var kommet hjem fra kino og ingen var ute. Som tenkt, så gjort, ved

halv to tiden på natten. Fra hans synspunkt var det den naturligste sak av verden at bilen sto i garasjen, hadde eventuelle forfølgere funnet den i skogen, var hensikten altfor tydelig, og hans liv ikke mye verdt. Bilsporene skjulte han ved å rake over med rive.

Kjøretillatelsen på frontglasset var utferdiget av Drøbak politikammer, med formål «tjenestekjøring». Ja vel, ja.

De fire på kino viste seg å være to politimenn fra Drøbak sammen med to damer. Det ble fullt oppstyr utenfor lokalet da de ikke fant bilen – «den er stjålet!» Andre kinogjengere begynte å fnise og le; «det er noen som har tatt fra dem prestens bil. Det hadde dem bare godt av.»

Slik oppførsel ble ikke godt mottatt av de to mennene, men som i sivil ikke ble tatt alvorlig av de andre. Og at prestens bil ble stjålet rett for

nesen på politi, var en stor sensasjon.

De fire ga seg ut på leting etter bilen, kanskje var det noen som ville spille dem et puss ? Men ingen bil eller bilspor var å finne. Ved hjelp av telefonen hos Signe på Ekelund fikk de til slutt tak i Funkl, den tyske sjefen for beslagleggelse av bilene i distriktet, han ordnet med drosje fra Drøbak for de to politimennene. Han var selv med til Nesodden; nå skulle bilen finnes. Kvart over fire på natten troppet de opp på Nedre Grøstad og forlangte å få se bilen som «De» hadde tatt.

Grøstad protesterte, ble truet med arrestasjon, men slapp pga. dårlig helbred. I stedet tok de med seg sveiseren på gården, han var blant dem som hadde stått utenfor kinolokalet. Neste formiddag kom de tilbake, nå med lensmannen, og fortsatte forhøret. De oppdaget noen

spor på gårdsplassen, sporene gikk bortover et jorde og stoppet der.

«Saken er klar», sa den nå uniformerte politimannen, «de har løftet bilen vekk». Men selv etter grundig leting i skogholtene rundt gården ble ingen bil funnet der. Kanskje i vedskjulet, fullt av ved fra gulv til tak ? Men bilsporene på gården stammet fra da kjøpmannen for to dager siden var der og hentet to lass kålrabi, viste det seg. Og uten å si et ord forsvinner offentlighetspersonene.

Men presten Asbjørnsen fikk problemer. Hvordan skulle det gå med ham når Wehrmacht og politiet dukket opp? For mysteriet med den bortkomne bilen var jo ikke løst, tyskeren og politimannen som hadde beslaglagt bilen på verkstedet fortsatte med undersøkelser. Da de to dukket opp på prestegården, skjønnte presten at nå var øyeblikket kommet da han

måtte tre åpent frem – og tok offensiven.

«Hvis det er bilen dere leter etter», sa jeg ganske rolig, «så står den her hos meg i min garasje!» De så nokså rare ut i fjeset da jeg hadde sagt det.

«Har De tatt bilen?» ropte de begge to og så vantro på meg».

«Ja,» sa jeg, «jeg tok bilen fordi den ble misbrukt til å kjøre damer på kino!»

Politimannen (som hadde vært på kino) og Wehrmacht-soldaten protesterte; dette kunne ikke ha skjedd, det var ingen anledning til å ha med damer i Wehrmachts biler. Asbjørnsen ble beskyldt for både tyveri og sabotasje, med en straffefølge: «skytning, schiessen, caput!». Og presten tenkte:

«Først blir det vel politi-arrest i Drøbak. Så blir det Møllergaten 19, og så blir det vel dødsdom. Vitner

og forsvar blir det vel ikke tale om dersom de skal ta det på denne måten. Wehrmacht hadde jo sin prestisje å verge, og ved det jeg hadde gjort var jo både Wehrmacht og nazipolitiet latterliggjort.»

Noen bønn til Gud om hjelp klarte han ikke å forme.

Fru Asbjørnsen sto på kjøkkenet og holdt på med oppvask. Da hun hørte om arrestasjonen, tok hun resolutt affære:

«For noe forferdelig tøys.....dere kan da ikke arrestere en mann som ikke har gjort noe galt. Min mann har jo bare tatt vare på bilen for å hindre at den ble misbrukt, og misbrukt ble den når det var damer i den, og de skal så menn få vite både navn og adresse på de to.....»

Politimannen og tyskeren protesterte igjen – hvorfor

skulle noen dra til Nesodden på kino med damer når det var kino i Drøbak? Og hvis ingen verken ville høre eller forstå, da arresterte han hele huset!

Men fru Asbjørnsen lot seg ikke skremme. Hun minnet høyt sin mann på at de hadde tenkt å ringe politimesteren i Drøbak for å informere ham om saken, noe som krevet en tenkepause for de to andre. I mellomtiden fikk hun sendt bud til Arnt Løes, den nærmeste naboen, han ville kunne skaffe vitner på kinobesøket. Og han var ganske bestemt da han kom til stede; «det kunne han!».

Asbjørnsen slapp unna arrestasjon, men måtte vise fram bilen. Tyskeren, som snakket ganske godt norsk, kommanderte presten til å bli på prestegården mens de to damene ble oppsøkt. Etter en stund kom drosjen med de to tilbake, de «skynner seg inn i bilen og ser å komme seg av

sted som om de hadde varme i helene.» Undersøkelsen hos damene må ha vært særdeles tilfredsstillende – for presten.

Den kvelden var det ikke vanskelig å takke Gud, skriver Asbjørnsen.

Dagene gikk uten å få videre besøk av Wehrmacht, og Asbjørnsen syntes det begynte å lukte litt muggent av hele affæren. Kanskje det var noen som ikke hadde rent mel i posen? Han skrev en rapport til det såkalte Transportutvalget og fortalte «den fulle sannhet». Etter fjorten dagers tid fikk han besøk av en politimann i sivil, som kom for å oppta vitneforklaring av ham. Det viste seg nemlig at kjøretillatelsen til de to kinobesøkende ikke stemte med nummeret på prestens bil, de hadde brukt falsk tillatelse.

Det gikk noen måneder uten at Asbjørnsen hørte noe mer. Så fikk han informasjon fra en venn som kunne fortelle:

«Funkl ble stilt for tysk krigsrett. Og det pleier som regel bare å bære en veg det. En annen tysker som også var innblandet i saken ble degradert 4 grader nedover. Og den politibetjenten som hadde kjørt bilen din fikk mulkt, og både han og kameraten hans ble suspendert. Det viste seg at Funkl hadde visst om hele greia og hadde sett gjennom fingrene med det. Det var der det sprakk for dem. Men det var jo artig at rettferdigheten for en gangs skyld kunne skje fyldest.»

Det viste seg senere at alt dette stemte. Og i boken takker Asbjørnsen sin hustru for hennes uredde holdning, sine barn som eksempler på det unge Norge og den norske kirke i sin kamp for rettferdighet og rett.

Mil.org-arbeidet kom etter hvert i gang også

på Nesodden. Asbjørnsen hadde fått beholde bilen – han trengte den i prestegjeringen – og var dermed en attraktiv person å få med her. Andre transportmidler enn beina, sykler og buss var det lite av i bygda. «Selvfølgelig står jeg til tjeneste» sa han da han ble spurt av en av bygdas menn om å bli med i den illegale virksomheten. Han hadde jo også sagt ja til gjemmested for flere tusen patroner på kirkeloftet. Det gjaldt etter hvert nå å få flyttet patronkassene over til et hemmelig lager i Ski, og ved hjelp av «prestebilen» ordnet dette seg.

Sognepresten fikk dekknavnet «Arne». Nesoddtroppen hørte til Milorgområdet 1112 sammen med Drøbak, Frogn og Ås, og lå under avsnittet 111 med stab på Ski. Dette lå igjen under distrikt 11 med hovedkvarter i Moss. Asbjørnsen holdt seg nok stort sett i ro på Nesodden. Etter hvert hadde han gått over til

å forberede sanitetstjenesten i troppen, for i «det rent militære, der hadde de folk nok». Men om morgenen 8. mai 1945 fikk også han ordre om å mobilisere «med fullt utstyr», noe som innebar ammunisjon. Området rundt Holt gård i Frogn var målet for ca. 50 mann, som kom fra hele Nesodden. Etter en slitsom vandring på beina, med full sekk og oppakning, «over piggrådgerder med revne bukser, oppetter bratte fjellkoller der en nesten ikke fikk tak i mosen med glatte beksømstøvler, i lange hopp over bekkedar og i springmarsj over myrer bar det av sted...» og fram kom de. I alt var 220 mann samlet rundt Holt gård – uten at selv folk på nabogården visste om oppmarsjen. Presten fra Nesodden ble bedt om å holde feltgudstjeneste og talte over ordet «I stillhet og tillit skal eders styrke være». Deretter «slang» han seg på bilen med forsyningene til

mannskapene og ble med på turen ned til Drøbak for å besette havneområdene der.

Han var også med da norske tropper den 12. mai inntok Oscarsborg, og den norske gruppesjefen, med dekknavnet «Nils» heiste det norske flagget igjen. Han hilste også på oberst Birger Eriksen, som hadde sagt de nå historiske ordene «Nu kan du åpne ild» om morgenen 9. april 1940.

I forordet til boken presiserer Asbjørnsen at hans motto under disse krigsårene var «Gud bevare kongen og fedrelandet».

I februar 1954 forlot Lars Bakke Asbjørnsen Nesodden for å bli prest i Asker. Han døde i 1957.

Takk til L. B. Asbjørnsens datter Dagrun Uggen, som gjerne lot farens bok være bakgrunn for en av artiklene i årets «Sopelimen». I sitatene er brukt Asbjørnsens rettskriving.

Kombinert trimtur – bli kjent-tur i Bomansvik

Arne Isachsen

Har du en dag du kan tenke deg å gå en tur, og samtidig bli bedre kjent i et område du kanskje ikke er så kjent i fra før?

Ta bilen og parker på Jaer skoles parkeringsplass ved innkjøringen til Jaer skole. Dette bør være etter skoletid, da plassen er reservert for skolens bruk i skoletiden.

Går du bort til skolebygningene, finner du Nesoddens eldste skole lengst sør. Den røde bygningen er eldst og ble tatt i bruk til skole i 1830. Den er fremdeles i bruk av skolen. SFO holder til i denne bygningen. Den hvite trebygningen er fra 1880 årene, men er betydelig ombygget. 2. etasje er hevet i forbindelse med tilbygget av

murbygningen i 1950 tallet. Gymsalen fra 1970 tallet og den nyeste bygningen lengst nord ble ferdig i 1999.

Går du fra den nederste skoleplassen over gressbakken mot øst vil du finne en sti inn i skogen. Denne kan du følge, og holder du mot syd-øst vil du se Grøstaddammen. Det er mange stier i området, men holder du mot syd-øst vil du komme til Glenneveien. Følger du Glenneveien sydover, vil du finne at stien fortsetter syd-østover nede i bakken ved høyspentledningene.

Stien går over demningen til Krystalldammen, som er en gammel isdam anlagt fra 1865 – 1875. Isdrift var stor næring på Nesodden og det er flere isdammer lenger sør,

blant andre Grøstaddammen i Blylaget og Haslumdammen.

Du kommer fram til en idyllisk plass ved Krystalldammen hvor Bomansvik Vel har satt opp en krakk hvor det kan anbefales å ta en rast.

Fortsetter du nord-østover ned stien, vil du følge traséen som ble benyttet når isen ble fraktet med hest og slede til utskipningshavnen. Isen ble midlertidig lagret i ishus som stod på sletta til høyre, mot sjøen, et godt stykke etter at stien har gått over til vei. Du vil kjenne igjen sletta på at det i dag står et scenehus der. Scenehuset ble bygget i 1957, og blir fremdeles benyttet når velet har sine sommerfester. Sletta blir kalt «Saga» og har nok fått sitt navn etter en mobil dampsgag som var plassert der.

Litt lenger nord vil du se et gammelt båtbyggeri rett før den gamle røde stua som kalles Grøstadstrand.

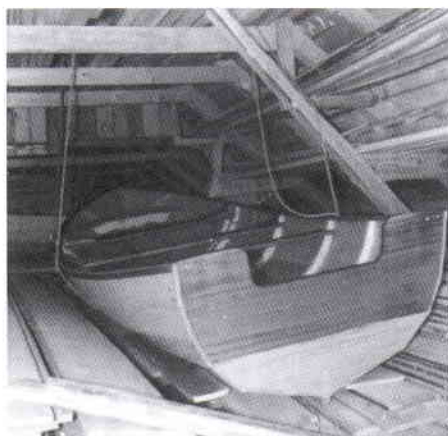
Båtbyggeriet ble drevet av Sørensen, en båtbygger som etablerte seg i Bomansvik på 1940 tallet. Han hadde med seg båtbyggertradisjon fra Hardangertraktene og bygde for det meste rosjekter. Disse var populære til langt opp i 70 tallet og det er nok mange nesoddinger som skaffet seg båt fra Bomansvik. Han drev båtbyggeriet alene og utførte alt fra å blinke trær i skogen, være med når materialene ble skåret på lokal sag, til ferdig båt. Han bygde også noen motorsnekker.

Den gamle røde stua litt lenger bort er fra århundreskiftet 1700-1800 og er en gammelt fiskerplass. Huset ble overtatt av Nesodden kommune i 1936 og benyttes i dag stort sett av Jaer skole til undervisningsformål.

Lenger nord kommer du til Bomansvik brygge som ble ferdig i 1924. Den tok over etter gamle Bomansvik

Det gamle båtbyggeriet som ble drevet av Sørensen.

Sørensen i arbeid med en av sine rosjekter. Og den ferdige sjekta.

brygge som ligger noen hunder meter lenger nord. Det var båtanløp fra Oslo fram til 1970 årene, og betraktelig større aktivitet rundt brygga enn i dag. Du kan se den gamle kiosken innerst på brygga. Det kan også nevnes at i krigens siste år gikk trafikken fra Nesodden til Oslo med buss til Bomansvik brygge, båt over til Bekkensten på andre siden av fjorden, og buss fra Bekkensten til Oslo. Oslo havn var minelagt, slik at båttrafikken fra Nesodden til Oslo ble stoppet, og man måtte benytte denne reisemåten.

Følger du Kyststien nordover inn i skogen noen meter opp i veien, kommer du til Gamle Bomansvik brygge. Denne ble ferdig i 1913 og var altså ikke i bruk så mange år for rutebåttrafikk.

Videre nordover går det en «strandpromenade» med en rekke badehus som

henger utover sjøen. Veien er et ganske imponerende byggverk når man tenker på at steinblokkene stort sett har stått imot sjø og is i ca 100 år. Mange av badehusene har blitt borte med årene, men fremdeles står det mange igjen.

Ved enden av veien kan du gå bort til odden hvor det stod en garngalge, et stort stativ i tømmer hvor man tørket fiskegarn. Den var sikkert fire fem meter høy, med ruller på toppen hvor man rullet garnet innover. Tormod Granum var en av fiskerne som holdt til i Bomansvik, og han hadde også en mindre garngalge litt lenger bort. Den var uten ruller og så mer ut som reisverket til et spisst mønetak. Tormod begynte etter hvert med reketråling og flyttet til Drøbak på 60 tallet. Garngalgene ble revet og nå er det bare noen bolter i fjellet igjen.

Det er vel nå på tide å tenke på å komme tilbake til bilen, og det er mulig å gå en sti gjennom skogen herfra og opp til skolen. Den er litt vanskelig å beskrive, så det er nok fornuftig å snu og gå tilbake til Gamle Bomansvik brygge og opp brattbakken.

Ved krysset Gamle Bomansvikvei og Bomansvikveien ligger et stort hvitt hus hvor butikken i Bomansvik holdt til. Butikken ble bygget i 1924 av Bernhard Isachsen. Skogen syd og vest for butikken skulle bygges ut, og sammen med eksisterende bebyggelse skulle dette gi grunnlag for en god forretning. Depresjonsårene kom, og utbyggingen syd og vest for forretningen ble det aldri noe av, men det var liv i butikken fram til 1980.

Langs Gamle Bomansvikvei og nordover ligger den eldste bebyggelsen i Bomansvik. Denne er fra 1910 – 1920. Georg

Bomann kjøpte gården Loftu og utparsellerte denne til boligtomter og fritidshus i denne perioden.

Gamle Bomansvikvei går opp til Glenneveien og nord for krysset ligger Østråt. Her er det en staselig hovedbygning, som Georg Bomann benyttet fra 1913 til 1917. Da solgte han stedet, og Underordnede Handelsstand overtok stedet og benyttet det som feriehjem til slutten av 1960 årene. Siden var det kurssted for LO og en kort periode hotell. Bygningsmassen er flere ganger utvidet og ombygd. I dag eies stedet av Blå Kors og benyttes som rehabiliteringssenter for mennesker med rusrelaterte problemer.

Du har nå 2-300 meter igjen til Jaer skole, og vi håper du har hatt en grei tur rundt i Bomansvik.

Minneord om Rigmor Amundsen

Den 28. august døde Rigmor, etter et kort sykeleie. Hun var en av de siste ekte, innfødte nesoddingene, som hele sitt liv levde og åndet for bygda. Rigmor hadde en unik viten og hukommelse om menneskene, handelslivet, foreninger, bygninger, veier – det meste. Noe startet vel allerede da hun som 10-åring (pga farens død) måtte være med moren rundt på forskjellig arbeid.

Selv startet hun sitt arbeidsliv på telefon-sentralen på Berger, før det ble Varden og forsyningsnemnda fra 1942, senere (i -46) sentralbord og folkeregistrering. I 1968 overtok staten som arbeidsgiver for Folke-registeret, men Rigmor fulgte med og ble fører for dette da det flyttet til Tangen sentrum. Her ble hun til langt over pensjonsalder pga innføring og overføring til data, men takket av da det meste var i orden i 1994.

Med all den kunnskapen Rigmor innehadde, ble hun en naturlig kilde for bl a historielaget, hvor hun var varamedlem til styret i årene 1993 – 1994 og 1998 – 2002. Også andre foreninger og forfattere benyttet henne som «opplagsverk». Senest i sommer bidro hun med opplysninger om veien og bygningene langs den opp mot To gård.

Nærmest hele livet var Rigmor medlem av Nasjonalforeningen for Folkehelse/Berger helselag (70 år!), Røde Kors m.fl., og var aktiv helt til det siste.

Rigmor var så blid, imøtekommende og uegennyttig, hvilket også gjorde henne til offer for enkelte «nysgjerrigerer», så hun måtte lenge ha hemmelig telefonnummer for å få litt fred.

Rigmors lange, innholdsrike og aktive liv tok brått slutt. Vi savner henne, men takker for hennes betydelige innsats for oss, familien, venner og alle organisasjonene – gjennom dette vil hun alltid minnes.

May Lissbeth Ananiassen

Oversikt over styret i Nesodden historielag 2010:

Leder	Leiv Bjerve
Nestleder	Gunhild Skatteboe
Kasserer	Arne Isachsen
Styremedlemmer	Stein Turtumøygard Åste Eggen

«Sopelim»-utvalget takker alle som har bidratt med stoff og bilder til årets utgave.

Med tanke på neste års utgave av årsskriftet vårt, tas nye bidrag gjerne imot allerede nå !

Samtidig må Harald Lorentzen igjen takkes for alt arbeide han har lagt ned gjennom mange år i forbindelse med utgivelsen av årsskriftet.

Styret ønsker også å takke givere av gjenstander til Fundingrudhuset.

Og ikke minst takkes de historielagets medlemmer som villig har stilt opp slik at Fundingrudhuset og Nesodden kirke har kunnet være åpne for omvisning siste sesong !

NESODDEN HISTORIELAG HAR MANGE AKTIVITETER OG OPPGAVER

NESODDENS KIRKEVEIER

Folder, del 1

*Opplysninger knyttet til gårder og
enkelte historiske steder på strekningen
NORDRE GJØFJELD
NESODDEN KIRKE*

